Timişoara, 1895. Anul II. Nr. 243. Joi în 2 (14) Novembre.

DREPTATEA

Apare în fie-care ḑi de lucru la amiaḑi.

Preţul 10 fl. pe an (pentru străinătate 37 frci). — Numeri singuratici 5 cr. — Tacsa de inserţiuni: 1 cm. □ 1 cr., plus 30 cr. timbru. — Toate abonamentele şi tacsele se plătesc în Timişoara.

Redactor responsabil: Adrian P. Deseanu.

Redacţiunea şi Administraţiunea: Timişoara, cetate, strada Zápolya (Temesvár, Festung, Zápolyagasse), Nr. 41.
Telefon (linia de stat Viena, Budapesta, Arad) Nr. 4.

„Nobilul“ conte!

Timişoara, 14 Novempre n.

În 10 ale curintei dl conte Apponyi, însoţit de mai mulţi aderenţi ai sĕi, a escurs la Caşovia, unde apoi şi-a dat »szămădaşul« despre activitatea sa politică desvoltată în anul trecut. Se 'nţelege că în vorbirea sa lungă — cum se ḑice — a trebuit sĕ atingă şi »*cestiunea naţionalităţilor*«, despre care a vorbit:

»Peatra de probă a consolidării interne a unei naţiuni este cestiunea *naţionalităţilor*, sub care nu subînţeleg dorinţele juste şi ecuitabile ale concetăţenilor de limbă nemaghiară în ceea ce priveste dreptul individual al fie-căruia, prin urmare şi limba lor întru desvoltarea internă, ci (subînţelege) tendinţele sĕlbatice la dărăburirea ţerei, cari, dacă s'ar realisá, ar avè ca urmare nu numai distrugerea statului, ci chiar şi rĕsturnarea dinastiei«.

Astfeliu difiniază şi înţelege »nobilul« conte »cestiunea naţionalităţilor« şi astfeliu pricepĕndu-o, face guvernului grozave imputări pentru că nu lecueşte rĕul. »Nu ajută« — ḑice dl conte — »păşirea energică şi pedepsirea din cas în cas a resvrĕtitorilor, şi agitatorilor, căci prin d'al de astea cestiunea naţionalităţilor nu va fi resolvită nici odată. *Numai pe momente etnice,* nu pe temeiul actelor silnice, se poate esoperá o alipire intimă cătră stat, o alipire care face pe om sĕ facă jertfele pentru susţinerea acestui stat.« . . .

»Căci — continuă contele — statul minţeşte când crează o lege fără ca sĕ o respecteze; când el promite libertăţi, fără ca sĕ se ţină de promisiune; când el se numeşte constituţional, până când libertatea dreptului electoral întemeiată pe constituţiune, o calcă în picioare. Dacă pentru un individ singuratic este un pĕcat neertat a minţí, ce nume sĕ-i dăm (pĕcatului) atunci, când conducĕtorii regimului fac, ca statul sĕ se manifesteze mincinos?«

Dojana dlui conte este foarte nimerită şi motivată; dar' logica dlui conte scioapĕtă atât de tare, în cât, dacă pe lângă premisele proprii, însuşi dl conte ar fi guvernul, atunci toate imputările şi toată dojana ce o dă guvernului, ar picá deadreptul pe însuşi capul sĕu, şi s'ar nimerí tot aşa de bine.

Însĕ nu mai merită, ca în cestiunea naţionalităţilor sĕ stăm în serios de vorbă cu compatrioţii nostri, fie ei aderenţii unui sau altui partid, ori conţi sau simpli muritori. Pe ei nime nu-i poate convinge, prin urmare nici abate de la priceperea şi convingerea lor în ale naţionalităţii, a statului, a legalităţii sau chiar şi a minciunei; ci dacă ne ocupăm totuşi de vorbirea dlui conte, o facem în prima linie pentru a paralisá tendinţele rafinate de a ameţí la cap şi a îmbĕtá cu apă rece şi pe ai nostri oameni, ear' în a doua linie: pentru a constatá poate pentru a miia-oară, că nici bărbaţii cei mai distinşi şi cei mai sĕtoşi după mărire şi putere, cari aparţin rasei predomnitoare, nu sunt apţi nici capabili a guverná în această teară poliglotă. Ei nu pot face nici măcar aceea ce, precum vĕḑurăm în septĕmânile trecute, a făcut alt bărbat de stat dintr'o ţeară vecină: ca cel puţin pe timpul când erá în oposiţiune sĕ vorbiască limpede şi curat în cutare cestiune!

Dl conte invinue şi dojăneşte guvernul pentru că a creat o lege pe care nu o respectează etc. etc., dar' nu vede că el însuşi tot acelaşi pĕcat îl comite. Sub conceptul de »cestiunea naţionalităţilor« dl conte nu cunoaşte de cât »individi« şi drepturi »individuale« şi »limbă individuală«, până când o *individualıtate naţională* nu vrea sĕ recunoască odată cu capul. Toată lumea ştie, că individi mai mulţi adunaţi prin interesele lor într'o singură taberă, constitue o individualitate, precum, a bună oară, mai mulţi, sau şi numai doi-trei individi familiari, constitue o »familiă«. Dl conte însĕ nu-şi poate esplicá asta! Aşa ceva nobilul conte nu-şi poate închipuí! Din contră: eruditiunea sa cea estraordinară în ale ştiinţelor de stat, agera sa minte şi genialitate politică nu ştie de cât sĕ timbreze individualisarea naţională ca tendinţe dărăburitoare de stat, agitaţiuni cari conduc la resturnarea dinastiei!

Este trist, că dl conte, voind a se recomandá şi arĕtá dinastic, nu ştie sĕ afle altă scară pe carea sĕ se urce şi sĕ se recomande dinastiei! Nu dubităm câtuşi de puţin că-şi va şi ajunge scopul, mai ales atunci, când dinastia, voind sĕ se apropie de dînsul, se va apropiá şi ea pe aceeaşi scară...

În aceeaşi lege la carea reflectează când ḑice despre actualului guvern că »minte«, este în mod de tot chiar de înţeles înarticulată »individualitatea naţională« a naţionalităţilor nemaghiare, numindu-le pe acestea »naţionalităţi«; dar' cu toate astea nu recunoaşte individualitate naţională. Ei bine, minţeşte numai guvernul? Oare numai guvernul este orbit de patimă?

Şi pe când dl conte se face şi el orb: nu vede pădurea de lemne, nu vede »individualităţile naţionale« doară de mulţimea popoarelor diferite, — mai are cutezanţa a pretinde, că »nu prin acte silnice«, ci prin »momente etnice« sĕ căştigă naţionalităţile.

Reim' dich — politic, oder ich fresse dich.

Jos cu masca.

Timişoara, 14 Novembre n.

„*Tribuna*“ respunde:

„*O polemică.* „Dreptatea de la 9 Nov. reflectează pe lung la o corespondenţă apărută în „Tribuna“, în care erá vorba de banca română din Făget, şi paralisarea acesteia prin o bancă, pe care o înfiiinţează contele Bethlen András, ginerele dlui Alex. Mocsonyi. Nu suntem nici noi de părere, că pentru toate faptele contelui se poate luá la rĕspundere dl Mocsonyi şi adicţii sei. Dacă însĕ ei ajută înfiinţarea unei bănci ungureşti, ori-cât am admite principiul concurenţei, n'am putè ḑice că ar face bine. Cât despre dojana ce ne adresează, fie siguri colegii nostri: corespondenţa este de la un fruntaş din Bănat, Român cu inimă bună, care până acum nu ni-a dat încă motive de a-'l crede, că din

Foişoara „Dreptăţii“

O cestiune archeologică deschisă.

Cam pe la mijlocul verii an. cur. zelosul nostru amic, dl Adrian *Diacon,* prin o comunicaţiune a sa cătră „Foaia Diecesană“ din Caransebeş a suprins lumea istorică-literară cu o descoperire pretinsă a sa: că Romanii cei vechi, anume legionarii lui *Traian,* încă în al II-lea secul după Christos au fost *inventătorii tipografiei,* a artei de a tipări cu litere mobile cărţi, ear' nu germanul *Guttenberg,* cu vre o 1300 de ani mai târdíu.

Această „interesantă descoperire“ îndată a fost propagată prin mulţime de foi: în ţară, în monarchiă şi prin toată Europa, chiar şí în America. Însĕ curĕnd după asta a venit veteranul nostru academician dl Vinc. *Babeş,* la a cărui autoritate se provocá pretinsul inventator, şi cu provocare chiar la foaia noastră, care încă credeá şi caracterisá descoperirea de *importantă,* a dat în nrl 28 al „Foaiei Diecesane“ din est an esplicaţiuni, cari cu totului altfeliu înfăţişează *faptul* şi valoarea lui. Dl V. Babeş o face asta întemeindu-se pe date şi acte mult mai eclatante şi cu directă provocare la foaia noastră. Însĕ cu toate astea foaia noastră, înbuldită de un potop de alte manuscripte şi de preocupaţiuni mai interesante politice, n'a luat nici măcar notiţă de elucubraţiunile şi esplicaţiunile erudite şi profunde ale vener. nostru critic literat, căci ţineam a fi lucru cuviincios a le publicá în estens.

Acum ne ţinem de datorinţă a le face loc în această parte a jurnalului nostru, mai ales din acel motiv, că în restimp ni-a succes a căştigá din partea vener. nostru istoric archeolog şí o corectare a celor publicate în „Foaia Dicesană“.

Corectat, articolul din „F. D.“ sună:

Sĕ ne înţelegem.

Budapesta 3/15 Iuliu 1895.

Da: sĕ ne înţelegem asupra unei mici ne'nţelegeri, carea însĕ deja are urmări foarte neplăcute, cel puţin pentru mine.

Tinerul meu amic, Dl architect *A. Diacon,* a publicat de curĕnd în *„Foaia diecesană“* din Caransebeş un comunicat de cuprinsul, că *i-a succes sĕ afle în ruinele romane de la Berzovia documente nedisputabile, că Romanii, anume legionarii lui Traian, de la legiunea a IIII F. F. cunoaşteau deja în veacul al II-lea d. Ch. arta tipografică cu litere mobile şi se folosiau de ea.*

Am citat acest tecst după *„Dreptatea“* Nr. 139, fiind-că din „Foaia diecesană“ tocmai Nrul cu acel comunicat nu mi-a venit. Cred, că foaia timişoreană va fi reprodus comunicatul din „Foaia diecesană“ destul de fidel; cred aceasta cu atât mai vêrtos, deoare-ce şí alte foi, până şí din străinătate, în acelaşi sens au luat notiţe de *„importanta descoperire“;* dar' şí unii amici ai mei, cari cetiră comunicatul, ba şí unii străini, cari în călĕtoriile lor se întâlniseră cu Dl Diacon, tot asemenea mĕ înformară — după cele audite din chiar gura Dlui Diacon; nu numai mĕ înformară, ci — fiind-că din întĕmplare cunoşteau precedinţele, mĕ şi provocară, sĕ le dau esplicaţiuni în causă. Destul că, după toate acestea, fiind-că lucrurile stau într'adevĕr cam *foarte altfeliu,* de cum le consideră şi propagă Dl Diacon, şi fiind-că atât de mulţi mĕ ştiu şi chiar Dl *Diacon* mĕ pune în necs cu afacerea, nu pot trece cu vederea adevĕrul, ci trebue sĕ-l spun cum îl ştiu eu — întreg şi limpede.

Mĕ tem, sĕ nu păţim şí cu aceasta „descoperire“ cum am păţit-o înainte de asta cu mai mulţi ani, când se bucinàse — pare-mi-se tot prin coloanele „Foaiei diecesane“ — că a succes a descoperi staţiunea legionară *„Caput Bubali“*, — pre când Dl Carol Torma, cu mulţi ani mai 'nainte deja făcuse săpături la aceeaşi localitate şi o constatáse formal înaintea Academiei maghiare.

Eată cum s'a petrecut, pe ce cale şi prin ce rătăcire a ajuns dl Diacon la noua sa *„descoperire“*.

Încă cu mulţi ani înainte mi-a venit la cunoştinţă şi mi-am notat o cărămidă romană în museul naţional din Budapesta cu inscripţiunea: E G. I. A ԁ Ⅎ, care inscripţiune se ceteşte: *Legio I. adjutrix pia fidelis,* şi presentă două litere P F întoarse cu capul în jos.

În vara anului trecut 1894 petrecĕnd la băile din Ocna-Sibiiului, am primit de la metro-

rĕutate scrie, ear' pe noi ar voí sĕ ne inducă în eroare. El va dá seamă de faptele sale și nu impoartă numele lui, ci dacă scrie adevĕrul!"

*

Luăm act despre acest respuns dat la locul cel mai secundar din nrul 243, apărut la 12 a. c. n., dorim însĕ a asigurá și noi, la rĕndul nostru, pe onor. confrați de la „Tribuna", că nu pofta și dorul de „polemică", ci adênc simțita noastră durere sufletească a fost adevĕratul motiv al protestărilor noastre. Bine pricepută și bine înțeleasă, durerea noastră trebue sĕ cuprindă inimile tuturor românilor de bine și de sinceritate.

Căci, frați adevĕrați fiind, sĕ fim și sinceri noi întrĕ noi.

Nobil de sentimente și însuflețit de dragostea frățească-națională poporul român din Banat a primit și primește în sinul sĕu cu brațele deschise pe fie-care fiu și bărbat de român, care a voit sĕ vină întrĕ noi din alte părți locuite de români. Fără nici un scrupul și fără cel mai mic egoism materialistic poporul din Banat, ca și inteligența sa, prin votul sĕu liber și resolut a împărțit puținul sĕu, de care dispune, cu fie-care fiu și bărbat român, dându-i pâne, stare, demnitate și onoare, după putință. Fără sĕ întrebe pe cineva: de unde ești? — poporul român din Banat a ales episcopi, protopopi, preoți, învĕțători sau funcționari numai și numai pe cuvêntul că sunt români, sunt frați dulci ai noștri.

Asta am privit'o și o privim noi, și credem, că ori-care român bun și curat la inimă tebue sĕ o priviască și recunoască ca o adevĕrată vîrtute națională și a dragostei frățești. Și dacă noi nu am cerut de la frații noștri respectivi nimic alta în schimb, de cât sĕ fie români și oameni onești în funcțiunile lor, prin asta însĕ nu am abḑis nici pe față, nici tacendo de postulatele bunei cuviințe, cari obligă de sine pe respectivii față de noi. În a lor sarcină cade în prima liniă datorința, ca sĕ recunoască vîrtuțile noastre ea atari, dar' sĕ nu le priviască ca actele oamenilor bunuți, cari în nepricepere și în neștiință au făcut și lucrat așa, pre cum au făcut și lucrat. Din această datorință a respectivilor resultă apoi și aceea, că ei au sĕ părtiniască cu sinceritate intreprinderile noastre naționale, sĕ stimeze pe acei bărbați ai poporului din Banat, pe cari însuși poporul îi stimează și cari la toate actele amintite au condus poporul.

Ori-care fapt deci, care nu consună cu aceste postulate ale bunei cuviințe, trebue sĕ constitue special pentru noi bănățenii o adêncă durere sufletească și de odată trebue sĕ-l timbrăm ca demoralisătoriu într'un mod horribil.

Din astea nu resultă de feliu presupunerea, carea de altcum stă foarte departe de noi, că am dori, ca respectivii sĕ rĕmână servili, umiliți sau „sĕ se închine necondiționat" față de bărbații noștri și față de intreprinderile noastre proprie naționale bănățenești, sub cari nici prin minte nu ne trece a subînțelege „banca jidanomaghiară" din Făget. De feliu nu. Dorim însĕ ca bărbații noștri, dacă devin demni de critică, sĕ fie critisați sau condamnați și discreditați în public pe temeiul *faptelor* lor, pe temeiul *faptelor concrete*, cari în mod objectiv și sincer sĕ se descopere și documenteze publicului, ca publicul întreg sĕ le cunoască și sĕ le poată apreciá și el însuși. Cerem și pretindem asta, ear' nu tendințe meschine: de a ne deslipí poporul nostru de ai noștri.

Confrații de la „Tribuna" ne asigură, că corespondința sa este „de la un fruntaș din Banat, român cu inimă bună" etc. etc.

Rugăm pe numiții confrați a ne crede, că noi cunoaștem bine pe „fruntașii" noștri și cunoaștem încă și „pasĕrea după glasul sĕu." Sunt vre-o 2—3 oameni în Banat, cari ei înșiși se dau pe sine de „fruntași" fără ca sĕ fie de fapt. Acestia au avut și au totdeauna apucătura meschină, ca în tulbure sĕ pună mână pe câte un pescuț cu care apoi își satură propria lor grandomanià. Ei scriu pe la Sibiiu, Brașov, București, unde ei, după faptele și virtuțile lor de acasă sunt necunoscuți, fiind-că aici stau pururia pitulați și nu fac de cât — din când în când — gură; astfeliu în locuri îndepărtate trec de „fruntași din Bănat". Dar acestia, dacă și-ar subscrie onoratul nume măcar numai cu inițialele, nu ne-ar genă de feliu, necum sĕ le luăm în nume de rĕu tendințele lor demoralisătoare, fiind-că 'i cunoaștem și știm că aceasta le este unica virtute ce o desvoaltă pe terenul naționalismului român. Fapte sau jerte — ca 'n palmă.

„Nu impoartă numele lui, ci dacă scrie adevĕrul!" observă „Tribuna" la finea „polemicei".

Nu e așa — în casul de față. A scrie „adevĕr", fără a arĕtá însuși faptul concret comis, este o impossibilitate. „Numele" — e drept — „nu impoartă" — dar' numai atunci nu, când cineva scrie cu tendința miserabilă: de a aruncá o astfeliu de rușine în fața „bănățenilor", de a-i, arĕtá în lumea mare ca pe niște nemernici, cari nu numai că nu-și stimează, ci din contră: intinează, dejosesc și discreditează pe bărbații lor proprii, chiar pe aceia, cari ḑi de ḑi pledează, se espun, călĕtoresc și jertfesc pentru causa română și în special pentru a „bănățenilor" — atunci „numele" nu mai rĕmâne o cestiune de a doua sau a treia mână, ci descoperirea lui devine o recerință neîncungiurabilă; ear' retăcerea sau ascunderea numelui invoalvă în sine e complicitate o „păltășiă", cum ḑice poporul din Bănat.

Profesorul Gustav Weigand.

Savantul profesor universitar din *Lipsca*, filoromânul Gustav W e i g a n d ne trimite spre publicare o mulțămită publică, **concipiată românește**, pe carea o publicăm cu deosebită plăcere.

M u l ț u m i t ă p u b l i c ă.

În călĕtoriile mele prin Bănat am aflat atâta ospitalitate și atât ajutoriu din partea orășenilor și sătenilor, în cât mĕ simt datoriu de a aduce în public recunoștința mea și a nevestei mele. Ori-unde am fost, bănățenii ne-au primit cu iubire, chiar cu însuflețire, și nici odată vom „zăvită" vremea ce o am petrecut în Banat. Sunt foarte mulțămit și în alta privință, că am aflat multe resultate neașteptate, interesante și importante nu numai pentru filologiă, ci și pentru etnografiă; cele dintâiu le voiu publică în al treilea „Jahresbericht" al seminariului român din Lipsca, cele din urmă atuncia când voiu fi vĕḑut toate părțile Ungariei, unde locuiesc români.

În multe locuri mi-s'a făgăduit, că mi-se va trimite vre-o carte sau o notiță, sau o listă, sau cântări sau altceva, și nădăjduesc, că toți vor împliní făgăduelile lor, ca sĕ pot numĕră între alte multe calități ale bănățenilor și „die Zuverlässigkeit", pentru care mi-se pare, nu este un cuvênt, dar' bănățenii sĕ probeze, că esistă într'adevĕr.

Cu multe salutări

Dr. Gustav Weigand.

Austro-Ungaria.

Eră judaică. Este știut, că ministrul de culte și instrucțiune publică *Wlassics* s'a pus sĕ reformeze și senatul cultural (közoktatásügyi tanács) al ministeriului de culte și instrucțiune, și în lucrările sale reformatorice și organisatorice „harnicul" ministru a progresat atâta, că a și propus deja Coroanei persoanele cari ar fi sĕ facă parte din nou organisatul senat. Despre aceasta nouă isprava a ministrului Wlassics lăsăm sĕ vorbiască mai departe *„Hazánk"*, care sub titlul „A kompromittált közoktatásügyi tanács" scrie în nrul de Marți (12 Nov.) următoarele:

„. . . Propunerea, după ale noastre informațiuni, s'a și făcut deja conform recomandărei lui *König* și *Alexander Bernát*, a căror listă ministrul a acceptat'o. E straniu lucru lista aceasta, de cât care mai succes product n'a avut încă actuala eră liberală, carea-și află chiămarea în a ofensă până la sânge toate susceptibilitățile juste. Suntem în posiția de a pute comunicá lista membrilor ordinari ai senatului, cari se împărtășesc de 400 fl. onorariu anual. Comunicăm lista și comitem pĕcat contra bunului simț, când lista König-Alexander, acceptată de un ministru și aflătoare la Coroană, o amplificăm simplu așa, ca sĕ se vadă clar caracterul confesional al senatului cultural. Eată lista, carea e clara dovadă a faptului, că în chivernisirea afacerilor culturale cât de mult sunt preterate confesiunile istorice de dragul aceleia carea abia acum își trăiește lunile de miere după recepțiune. Membrii ordinari propuși spre denumire sunt următorii:

Kármán Mór (mai 'nainte Kleinmann), *Alexander* Bernát, *Beke* Manó (mai 'nainte Becker), *Simonyi* Zsigmond (mai 'nainte Steiner) referent, *Bánoczy* József (olim Weisz), *Goldziehcr* Ignácz, *Marczali* Henrik (olim Morgenstern), *Szilassy* Móricz (olim Sonnenfeld), *Bojgó* Samu (olim Steiner), *Füredi* Ignácz (olim Führer), *Bein* Károly și *Pauer* Imre.

Acestui senat reînstituit cu rafinerie atât de aleasă îi va fi president ministrul *Wlassics*, ear' vice-president *König*. Vom ave încă ocasiune sĕ ne ocupăm cu aceasta listă, acum constatăm numai atâta, că ministeriul de culte doar' totuși nu e locul acomodat spre aceea, ca de acolo sĕ se pună 'naintea Coroanei liste compuse cu atâta impertinență."

Acestea le ḑice „Hazánk", promițĕnd, că va mai reveni la aceasta afacere. Noi însĕ nu ne mirăm de aceasta listă „compusă cu atâta impertinență", căci doar' trăim în cea mai glorioasă eră a liberalismului profesat de puternicii ḑilei, ori dând monstrului numele adevĕrat: t r ă i m î n e r a j u d a i c ă!

Străinătate.

Botezul prințului Boriș. (K ö l n, 13 Novembre.) „Köln. Ztg" e informat, că din familia domnitoare a Rusiei nici un membru nu va primí sĕ fie naș al prințului, fiind-că biserica rusească nu recunoaște exarch bulgar. În acest

---

politul *Miron*, care știá, că mĕ ocup cu plăcere de archeologie, *Anuariul al VI-lea*)* tocmai pe acel timp publicat de societatea archeologică din Alba-Iulia, despre resultatul săpăturilor în patru cicluri precedenți — la *„Apullum"*, în care frunzărind cu atențiune, patru observațiuni mi-au cucerit atențiunea mai vîrtos. Mĕ restring a amintí *două*, cari m'au pus din întêmplare în atingere cu dl Diacon. Adecă:

Printrĕ objectele desgropate la Apullum se găsiau *96 variante* de ale inscripțiunilor legiunei XIII gem. inscripțiuni pe cărămiḑi și tegulae— țigle legionare; apoi — ear' mi-s'au înfățișat printrĕ inscripțiuni *litere întoarse*. Sub aceste impresiuni — eată ce am scris în cartea mea de notițe:

„Mulțimea de variante între inscripțiunile legiunei a XIII. gemină, aducêndo'n legătură cu *mulțimea* de localități pe unde s'au desgropat cărămiḑi cu inscripțiuni de ale acestei legiuni, nu se poate esplicá altfeliu, de cât că fiind această legiune unica dintrĕ toate, despre care se știe, că mai neîntrerupt a staționat în Dacia lui Traian, de la prima ocupațiune 101—102, până la ultima retragere peste Dunăre 271—273, adecă timp de 171—172 de ani, pururea cu centrul mai peste tot în castrul de la Apullum, pururea avênd multe cohorți și aripe-alae prin multe alte castre, ea a lăsat cele mai multe și mai diverse urme, resp. inscripțiuni.

„Literile, une-ori poate chiar și cuvinte întoarse și perschimbate în inscripțiunile cheramitale — abia se pot esplicá altfeliu de cât că literile în formele de lemn erau *mobile* și sĕ înțepeneau prin cuie dosale; că deci desfăcêndu-se ele câte odată în zelul lucrării spornice, lucrătorii cari nu le cunoșteau, le puneau iute la loc, cum le veniá bine și — lucrau mai departe. De mirare, că n'au dat până acum de nici un epigraf, care sĕ suleveze și deslege această aparițiune; dar' — și mai de mirat este, că geniali și practicii Romani n'au mers un pas-doi mai departe, ca sĕ facă litere și mai mĕrunte și sĕ le aplice la tipărirea de cărți, mai vîrtos după-ce cunoscură și papirul!"

Aceste observațiuni ale mele le-am comunicat ocasional mai multor amici ai mei, precum și unor Dni colegi de la Academie; însĕ pururea numai pentru scrutare ulterioară, pentru-ca apoi causa la timpul sĕu sĕ poată fi supusă aprecării Academiei.

În ḑiua de Vineri, 10 Maiu a. c. aflându-mĕ în Vĕrșeț la conferința delegațională cu oamenii hierarhiei sĕrbești, am întâlnit pe amicul meu A. Diacon, care spunêndu-mi, că are adunate în podul casei sale din Bocșa-montană mai multe cărămiḑi cu inscripțiuni de la Berzovia, castrul în care lung timp a staționat Leg. IIII. F. F. îndată 'i comunicaiu și lui observațiunile și studiele mele, în tocmai cum le espuseiu mai sus, rugându'l, ca ocasional sĕ caute printre cărămiḑile sale legionare: *nu cumva va găsí — printrĕ inscripțiuni variante sau litere ori chiar cuvinte inverse, și sĕ mi-le comunice, cari le-ar găsí.*

Dl A. Diacon încă în aceeași ḑi a plecat cu noi însoțindu-ne pân' la Timișoara, ear' eu pe cale, în presența și auḑul celor 2 commembri delegaționali i-am dat esplicațiuni în privința inscripțiunilor din cestiune.

Ḑece ḑile mai târḑiu, adecă la 20 Maiu mi-se adresează următoarea depeșă telegrafică (o public în tecstul original german verbalminte):

„Babes Budapest vámházkörút 4. Römischer Legionsziegel aus Berzovia mit verdrehten Lettern wirklich in meinem Besitze sehr schönes Exemplar. Trajans Legionäre und nicht Guttenberg waren also die Erfinder der Buchdruckerkunst. Architect Diaconovici." Care va sĕ ḑică: amicul meu îmi anunță, că *posede într'adevĕr un esemplar foarte frumos de inscripțiune pe cărămidă legionară cu litere inverse*, adaugând: *„Nu deci Guttenberg, ci legionarii lui Traian* au fost *inventatorii artei tipografice*, esact „artei de a tipărí cărți" (Buchdruckerkunst)."

Și eată prin acest adaus dl Diacon *și-a*

*) „Alsó-fehérmegyei történelmi, régészeti és természettudományi évkönyve, 1894."

cas principele va învitá pe regele Sêrbiei sĕ primiască a fí naş. Tot „Köln. Ztg.“ raportează din Petersburg, că în timpul din urmă numěroşi oficeri bulgari au obţinut posturi în armata rusească.

Parlamentul belgian. (B r u x e l l a, 13 Novembre.) Camera deputaţilor şi-a reînceput eri activitatea. De president şi-a ales pe *Bernaert* cu 79 voturi contra 3.

Afacerile financiale ale Sêrbiei. (B e l g r a d, 13 Novembre.) Din Paris se raportează, că greutăţile referitoare la regularea finanţelor Sêrbiei sunt delăturate. În curênd se va subscrie contractul despre împrumutul sêrbesc.

Din camera franceză. (P a r i s, 13 Novembre.) În şedinţa de eri a fost ales vice-president al camerei *Poincaré* — fostul ministru de finanţe — cu 213 voturi. Radicalii s'au abstinut de la votare. —

Guvernul după o linişte de opt ḑile e espus la vehemente atacuri aşa că multe ḑiare vorbesc deja despre o eventuală crisă. Lupta in parlament se va începe la propunerea despre cassarea legei contra anarchistilor, a cărei desbatere e pusă la ordinea ḑilei pe Sâmbătă.

Turburările din Turcia. (L o n d r a, 13 Novembre.) Agenţa Reuter raportează din Constantinopel, că garnizoana turcească din *Zeitun*, s'a predat insurgenţilor armeni, cari au şí luat în posesiune casarma.

(B e r l i n, 13 Novembre.) Corespondentul din Constantinopol al lui „Nat. Ztg“. face responsabil pe sultanul pentru desperata situaţiune din Turcia; sultanul nu-şi bate capul cu cestiunea armeană, nici cu raporturile faţă de marile puteri, ci numai cu persoana şi siguranţa sa propriă; dacă ar vrê serios sĕ întroducă reformele, cu o lovitură ar delătură toate greutăţile. În butul tuturor dementărilor fapt e, că armata şi preoţimea e foarte înverşunată contra sultanului: fapt e, că foarte mulţi oficeri au fost arestaţi şi şí acum se continuă cu arestările; fapt e, că albanezii s'au rĕsculat contra suveranităţei sultanului; fapt e, că ḑi de ḑi se deportează la locuri pustíi foarte mulţi oameni suspecţi. Noul mare-vezir e un om absolut de nici o importanţă. Dacă în palat s'ar aflá barem un singur om energic, care sĕ se revolteze contra sultanului, întreagă poporaţiunea, armata, şi preoţimea i-s'ar asociá imediat.

Dieta de la Budapesta.

Camera deputaţilor.

— Şedinţa de la 12 Novembre n. —

Se verifică mandatul deputatului din Baja *Plósz* Sándor.

Urmează desbaterile asupra budgetului. Vorbesc deputaţii: *Szluha* István, *Meskó* László, *Kossuth* Ferencz, *Szalay* Imre şi *Ragályi* Lajos, toţi contra budgetului din acelaşi punct de vedere, că guvernul actual nu merită sprijoană.

Şedinţa se închide la 2 oare p. m.

Casa magnaţilor.

Casa magnaţilor încă a ţinut şedinţă.

Presidentul aduce la cunoştinţă nunţiul camerei deputaţilor, prin care aceasta esceptionează modificările făcute în projectul legii despre liberul esercitiu religionariu.

S'a luat în desbatere şi s'a primit cu unanimitate de voturi projectul despre întemeiarea tribunalului penal la Budapesta.

După aceasta s'a desbătut asupra projectelor trenurilor vicinale votate de cameră. Projectele au fost primite.

Din municipii.

Alegerile municipale în comitatul Aradului. Alegerile municipale din comitatul Aradului s'au terminat. Resultatul este următorul, s'au ales în:

Otlaca: George Popovici (Siclău), Mihaiu Veliciu, Dr. Ioan Trailescu (Chişineu), Romul Ciorogariu (Arad).

Socodor: Vasilie Pagubă (Arad) şi dr. George Vessa.

Gioroc: Avram Sêrbu.

St-Anna vechiă: Ioan Moldovan, Iacob Musta şi Mihaiu Leucuţa.

Varadia: George Dan, Achim Turcu.

Şiria română: Vasiliu Mangra, Aureliu Suciu, dr. Stefan C. Pop, dr. Ioan Suciu, dr. Iacob Hotăran, Sebastian Raicu şi Iuliu Herbay.

Covăsinţ: Luca Mitru, Nicolae Schauer şi Ioan Micloşiu.

Giula-Vărşand: Gerasim Serb, Dimitrie Ardelean, Machi şi Vincenţiu Pantoş.

Pâncota: Dr. Stefan C. Pop şi Teodor Crişan.

Cintea: Dr. George Popovici, Iustin Iancu şi Dionisie Muscanu.

Semlac: Lazar Istin.

Sâmbăteni: Aureliu Suciu, Fabriciu Manuilă şi dr. George Popa.

Drauţi: Gerasim Vicol.

Iosăşel: Georgiu Costina şi Georgiu Oanea

Cil: Dr. Constantin Groza.

Cermeiu: George Gherba.

Sovêrşin: Iosif Ogneanu, Vasilie Mangra şi Traian Văţan.

Peşca-română I: George Orodan, Mănilă Schiopul şi Florian Momac. (?)

Jenopolea: Teodor Cismaşiu (Gurba).

F.-Vărşand: Ioan Popovici.

Têrnova: George Mladin, Stefan Lele. (?)

Buteni: Constantin Gurban şi Ioan Duca.

Petrişiu: Iosif Cimponeriu.

Zărand: George Cure.

Peşca-română II: Nicolae Barbura, dr. Dimitrie Bărbu, Romul Ciorogariu şi dr. George Popa.

In cercurile Chişineu, St-Ana nouă, Radna, Aletea, Zimándköz, Peşca maghiară, Glogovaţ, St-Martin, Panatul nou, Boros-Sebeşiu, Zerindul mare, Berzava, Peşca maghiară II, Almás-Kamarás, Şiria maghiară, Tăuţi şi Kispereg n'a fost ales nici un român.

Cronica.

Timişoara, 14 Novembre n.

Petrecere. *Damele române* din *Timişoara* arangiază *Petrecere de dans* la 14/26 Novembre 1895 în sala de la „Fabrikshof“ în favorul copiilor sĕraci de la şcoalele române de aici, la carea îşi permit a Vĕ învită dimpreună cu st. familiă. Pentru comitetul arangiatoriu: Maria *Putici*, presidentă. Valeria *Gherdan*, secretară. Începutul la 8 oare seara. Biletul de persoană 2 coroane, de familiă (3 membri) 3 coroane. Oferte şi suprasolviri marinimoase se primesc cu mulţămită la adresa dnei cassiere Maria Gherdan (Fabric, Tigergasse Nr. 5) şi se vor cuitá pe cale jurnalistică. Damele sunt rugate a se presentá — în toalete cât mai simple.

Dar bisericesc. Ni-se scrie din Buşteni (România) că Sf. Sa Părintele archimandrit *Dionisie* earăşi şi-a adus a minte de bisericile noastre din ţinuturile pe cari le-a visitat cu ocasiunea petrecerei sale la Mehadia. A trimis bisericelor române din Arad, Caransebeş şi Lugoş cărţi rituale pentru toate trebuinţele de preste an. Un dar de mare valoare, pe care primindu'l de la fostul ministru de culte Tache Ionescu, l'a trimis la destinaţiunea amintită pe spesele sale, lăsând prin acest fapt o bună amintire de petrecerea Sf. Sale în acelea oraşe. Sf. Sa în Arad a fost bineventat de Episcopul şi inteliginţa română; tot aşa şi în Caransebeş, ear' în Lugoş i-a făcut o deosebită bucurie admirabilul cor bisericesc condus de măiestrul Vidu. Drept multumită părintele archimandrit a trimis la aceste trei oraşe la fie-care câte o ladă de cărţi, conţinênd fie-care 47 bucăţi tipărite cu litere străbune în o ediţiune elegantă şi trainică. Fapta se laudă de sine.

Necrolog. Iosif *Nicolaeviciu* pădurariu, în numele sĕu şi al rudelor sale, anunţă cu adâncă durere moartea prea iubitei sale soţie M a r i a născută Murariu, întêmplată la 31 Octobre st. v. 1895 în comuna Lighed, în anul al 47-lea al etăţei şi al 25-lea al fericitei ei căsătorii. O jeleşte întristatul ei soţ, iubita ei mamă, toate rudele şi cunoscutele ei. Înmormêntarea s'a făcut în 1 Novembre st. v. la 2 oare p. m. după ritul român gr. or. în comuna Lighed. — Fie-i ţêrina uşoară şi memoria binecuvêntată.

Foaie română oprită. *„Mesagerul naţional“*, foaia săptêmânală a dlui Roberto Fava, e oprită pe teritoriul Ungariei. Ministrul de comerciu prin ordinaţiunea sa sub Nr. 75.924 i-a detras debitul postal. — Patria mântuită!

Mai nou.

Realegerea lui Lueger.

La alegerea de primariu al Vienei Lueger a fost reales, întrunind 92 voturi. Întrebat fiind dacă primeste alegerea, Lueger a rĕspuns că da, o va primí şi se va realege de atâtea-ori până vor fi siliţi sĕ'l întăriască. La acestea căpitanul districtual *Friebeisz* a disolvat consiliul comunal.

Serviţiul telefonic.

Budapesta, 14 Novembre n.

Procesul studenţilor din Agram.

Studenţii relegaţi ai Agramului în urma demonstraţiunilor cu stindardul maghiar, cari nu sunt cetăţeni ai Agramului, au fost provocaţi, ca în timp de 24 de oare sĕ părăsiască oraşul. Pe tabla neagră a universităţii e afişată o ordinaţiune a rectorului, prin care studenţilor li-se opreşte fumatul, flueratul, larma şi preumblările prin coridoarele, respective încăperile edificiului universitar.

Proces pentru vătêmare de onoare.

Astăḑi se pertractează la Budapesta procesul pentru vătêmare de onoare a dr-ului *Markovič*. Apĕrătoriu e domnul dr. Miloş *Stefanovič*. Studenţii slovaci, români şi sêrbi vor luá parte în corpore la pertractare.

---

perdut sărita! De aici datează neînţelegerea şi mulţi paşi ai Dsale! Căci —

Că *nu Guttenberg a inventat arta tipografică*, este lucru vechiu. Aceasta contestare cei mai mulţi o află încă ca studenţi, din gura profesorilor; ear' că nu *„legionarii lui Traian“ au inventat „arta tipografică, şi special arta de a tipări cărţi,“* — vom vedê îndată, dacă nu ni-ajunge faptul peste tot cunoscut, că n'avem o unică carte tipărită de Romani, şi că a trebuit sĕ mai treacă multe sute de ani, până sĕ vedem *prima carte tipărită* — nu de Romani, cari nici că mai esistau ca atari!

Precând amicul Diacon îmi trimiteá depeşa sa la Budapeşta, eu — întocmai că şi an pe acelaşi timp, mĕ aflam la Băile din Ocna-Sibiului, aprofundat în esaminarea din mai multe puncte de vedere — a cărţii lui *Ackner* şi *Müller* (Viena (1865) cu 1028 inscripţiuni din Dacia lui Traian, printrĕ cari inscripţiuni găsisem multe lucruri noue şi memorabile pentru studiele mele, ear' în cât se ţine de observaţiunile mele în privinţa literelor întoarse şi strămutate, îmi lărgisem cunoştinţele admirabil. Am aflat adecă inscripţiuni nu numai cu litere inverse şi strămutate, ci întregi cuvinte cu locul lor schimbat; apoi nu numai pe cărămiḑi şi ţigle legionare, ci şí pe vase de lut! Numai ca d. e. pun aci câte una de probă:

Pe o ţiglă se vede, în loc de ALAS = *„ala singularis“*, — SAJA, adecă invers întregul. — Pe brîul unei *amfore*, stampilia fabricantului aşa:

TARO / IƆINVD în loc de DANICI / CRAT numele fabricantului. Va sĕ ḑică, şí litere, şí cuvinte, şi chiar în verse. Va sĕ ḑică — întreagă stampilia se desfăcùse, şi lucrătorii necunoscĕtori de litere au aşedat în pripă litere şi cuvinte, cum li-a venit a mână!

Evident easă d'ací numai atâta, că *literele erau mobile* — nu numai la *legionari*, pentru formele lor de ţiglă şi cărămidă, ci şí la fabricanţii de vase de lut, pentru stampilele lor, — poate şí la alţii mai mulţi poate încă de naintea de Cristos! Şi că literele au fost mobile am găsit adeverinţa eclatantă chiar în colecţiunile de inscripţiuni. Astfeliu de litere şi cuvinte în versuri se găsesc adecă numai în forme de matrice şi stampilie, apoi se găsesc şí aceleaşi inscripţiuni cu aceleşi litere *corecte* şi *greşite*. D. e. la agerul scrutătoriu *C. Grooss* în tractatul sĕu *„Untersuchungen über Innerverwaltung des traianischen Daciens“* (Sibiiu 1876), se află la pag. 174 inscripţiunea de pe o cărămidă săpată la Odorheiu 1874 astfel: CIVB, care se ceteşte: *Cohors I. Ubiorum,* şiací autorul, care a vĕḑut cărămiḑile cu aceeaşi ocasiune săpate — adaugă: *„einmal auch verkehrt:* ƎAIC. Dar' de la aceste astfeliu constatate *litere mobile* din secolul al 2-lea şi al 3-lea până la aflarea artei de a tipări cărţi cu litere mobile — trecuseră seclii cam *douĕspreḑece şi jumĕtate!*

Din toate acestea — aşa cred, că pot conclude, că tinerul meu amic A. *Diacon,* rĕu a înţeles cele ce i-am comunicat, şi n'aveá drept a-mi spune mie şi a buciná în lumea largă, de cât că: *într'adevĕr posede o cărămidă a legiunei IIII F. F. cu inscripţiune cu unele litere inverse.* Ceea-ce a mai adaus, nu erá de chiămarea şi competinţa sa. Deci pentru greşeala sa, resp. escesul de zel şi ambiţiune al sĕu — dînsul rĕmâne rĕspundĕtoriu.

Dar' — cam aşa este mai peste tot tinerimea de la finea seclului al XIX-lea. Puţin pregătită, d'odată vrea sĕ ajungă inventioasă, descoperitoare, — renumită; când apoi rĕmâne încurcată!

Ei bine: ce sĕ-i facem? — Este a noastră, o iubim; deci trebue sĕ-i iertăm; căci — şi errando discimus.

Am ḑis

V. Babeş.

Învitare de abonament

la

DREPTATEA

Cu ḑiua de 30 Septembre a. c. stilul nostru, espiră abonamentele pe al III cuartal şi cele făcute pe luna Septembre.

Rugăm şi învităm pe dnii abonaţi sĕ grăbiască cu renoirea abonamentelor, ca astfeliu sĕ remânem în curent cu espediţia foii.

Abonamentele se fac mai uşor prin mandate postale.

PREŢUL:

pe 1/4 de an fl. 2.50

pe 1 lună 85 cr.

Rugăm a se scrie curat şi legibil numele abonentului, locuinţa şi posta ultimă, eventual sĕ se lipească pe mandatul postal adresa tipărită sub carea li-se trimite „Dreptatea."

Cu stimă

Administraţia foii „Dreptatea."

Bursa de Budapesta din 12 Novembre 1895.

Datoria de stat:

Renta de aur ung. 100, 500, 1000 . (sc. de d.)	5%	123.50
„ „ „ „ 10.000 . . . . „	4%	—.—
„ „ coroane ung. . . . . . „	4%	99.50
Obl. căilor fer. orient. 1876 . . . „	5%	123.75
„ „ „ de stat, 1889, aur. „	$4^1/_2$	129.—
„ „ „ „ „ „ arg. „	$4^1/_2$	101.75
Obl. cu premii ung., din 1870, 100 fl. buc. . . .		140.50
„ „ „ „ „ „ 50 „ „ . . .		140.—
Obl. de desdaun. regal., arn., ung. . (sc. de d.)	$4^1/_2\%$	100.75
„ „ „ „ „ croate . . „	$4^1/_2\%$	102.50
Bonuri rur. ung. . . . . „	4%	96.25
„ „ croate . . . . „	4%	97.—
Obl. regul. Tisei (Seghedin)	4%	143.75
„ hipot. croate, 100	5%	—.—
Asemnatele cas. de stat. 6 luni 100		— —
Datoria de stat. com., hârtiă, Mai-Oct. . . .	$4^2/_{10}$	98.75
„ „ „ „ „ Febr.-Aug. .	$4^2/_{10}\%$	98.75
„ „ „ „ arg. Jan.-Jul. . .	$4^2/_{10}\%$	98.50
„ „ „ „ „ Apr.-Nov. . .	$4^2/_{10}\%$	98.50
Renta de aur austr. (sc. de d.)	4%	122.50
„ în coroane		98.50
Datoria de stat austr. 1854. 250 fl.	4%	149.—
„ „ „ „ 1860. 500 „	5%	147.50
„ „ „ „ 1860. 100 „	5%	158.25
„ „ „ „ 1864. 100 „		193.—
„ „ „ „ 1864. 50 „		198.—
Obl. oraş. Budapesta 1890	$4^1/_2\%$	100.15

Bance.

Banca anglo-austriacă 120	170.—
„ pe acţii Budapestană 100	129.50
„ „ „ a capitalei I emis. 100	98.—
„Hermes" intreprind. de bani 200	—.—
Banca de credit fiumană 80	126.50
„ „ „ gen. ung. 200	—.—
„ „ „ „ „ din 15 Iulie	435.75
„ „ „ pe acţii Budast. 50	55.—
„ „ „ austriacă 160	—.—
„ „ „ „ din 1 Iulie	351.50
„ industrială I ung. 150	197.—
„ „ şi comerc. ung. 100	—.—
„ „ „ „ din 15 Iulie . .	112.50
„ croat-slavon. 100	—.—
„ de credit ung. 200	145.—
„ „ „ „ vechiă 100	—.—
„ „ „ „ II emis. 15 Iulie . . .	211.25
„ comercială ung. pestană 500	1132.—
„ com. şi industr. pestană 100	—.—
„ de credit fonciar centrală 500 . . .	590.—
„ croată de escompt 200	—.—
„ de escompt şi zarafiă ung. 100 N. . .	—.—
„ „ „ „ 15 Iulie	259.—
„ austro-ungară 600	1000.—
„ „Unio" 200	—.—

Monete.

Galbenul ces. şi reg. tesc.	5.95
„ „ „ „ Verig.	5.93
„ austr.-ung. de 8 fl.	9.92
„ de 20 franci	9.93
10 marce	12.25
Lira de aur turcească	—.—
Argintul austr. şi ung.	—.—
100 marce germ. în papir	61.25
„ de bancă pr. [illegible]	—.—

Sorţuri private.

Imprumutul oraş. Viena din 1874, 100	174.50
Sorţuri din Buda 40	60.—
„ „ „ (st. austr.) 40	61.—
Sorţuri rean. „Jó-sziv" 2	3.30
„ „ „ (st. austr.) 5	3.50
„ crucea roşie 5	12.—
„ „ „ (st. austr.)	12.50
Obligaţiunile basilicei 5	9.75
„ „ (st. austr.)	10.25
„ crucea roşie italian. 25 lire . . .	12.75
„ „ „ „ (st. austr.) . . .	13.—
Instit. de cred. austr. 100	198.—
Crucea roşie austr. 10	19.—
Sorţi Pálffy 40	59.20

Scrisuri fonciare.

„Albina", inst. de econ 5%		100.76
Banca civ. de credit Arad 5% 40 ani		101.—
„ „ „ „ „ 5%		101.—
„ „ „ „ „ $5^1/_2\%$		100.50
„ de credit ardeleană 5%		101.—
„ „ „ „ $4^1/_2\%$ 40 ani		99.—
„ „ „ „ $4^1/_2\%$ 50 ani		93.50
„ credit fonc. din Sibiiu 5%		102.25
„ „ „ „ „ $5^1/_2\%$		—.—
„ „ „ „ „ 6%		—.—
„ „ „ „ „ $4^1/_2\%$ em. VI. . . .		100.50
„ gen. din Sibiiu 110 5%, 31.3 ani		—.—
„ „ „ „ 106 5%, 40 ani		—.—
„ „ „ „ III emis 5%		102.25
„ „ „ „ IV emis. $4^1/_2\%$		100.50
„ I. de credit din Timişoara 5%		103.—
„ „ „ „ „ „ $4^1/_2\%$		99.50
Imprumut. băncii ung. hipotec. 4%		123.50
Obl. c. fr. bulg.	6%	122.—
„ cu prem. sĕrb. 100 fr.	3%	40.—
„ „ „ „ „ „ (stamp. austr) .	3%	40.75
„ soc. p. reg. Temeş-Bega	5%	140.—

Têrgul de producte diverse.

(Preţul per 100 kilograme.)

Specia	Cur 1 Rau	Marfa
Semĕnţă de trifoiu luţernă ung. nouă . .	52.—	56.—
Semĕnţă de trifoiu roşia nouă	62.—	67.—
Oleiu de morcovi duplu rafinat	28.—	29.—
Turte de oleiu Rapiţă	9?—	5.25
Unsoare de porc, pestană	48.—	48.50
Unsoare de porc din provincia	—.—	—.—
Clisă nouă, uscată la aer, I-a	—.—	—.—
Clisă de masă, 4 rude	43.50	44.—
Clisă de masă, 8 rude	45.50	47.—
Clisă afumată	48.50	49.—
Sĕu sâmburos	—.—	—.—
Prune per 500 kgr. în saci, enal. uscit. .	—.—	—.—
Prune per 500 kgr. în saci, 100 drb . . .	—.—	—.—
Prune per 500 kgr. în saci, 85 drb . . .	—.—	—.—
Prune per 500 kgr. în saci, drb . . .	—.—	—.—
cu termin per 50 0kgr. în saci, 100 drb .	10.75	11.25
cu termin per 500 kgr. în saci. .	12.—	12.50
cu termin per 500 kgr. în saci, 85 drb .	16.25	16.70
cu termin per 500 kgr. în saci, .	9.75	10.—
cu termin per 500 kgr. în saci, 100 drb .	12.—	12.50
cu termin per 500 kgr. în saci, 85 drb .	16.25	16.50
Lecuar de prune slavon	11.50	12.50
Lecuar de prune sêrbesc	10.50	11.—
cu termin slavon	13.75	14.—
cu termin sêrbesc	12.75	13.—
Miere brută	—.—	—.—
Miere galbină, destilată	32.—	33.—
Ceară din Rosenau	153.—	155.—
Ceară slavonă	—.—	—.—

S'a tipărit în tipografia Heinrich Uhrmann în Timişoara.